

İLK YARDIM BİLGİSİ

www.akademikgrup.com.tr
Akademi Yayıncılık

BİLİNÇ BOZUKLUKLARINDA İLK YARDIM

Bilinci bozukluğu / bilinç kaybı nedir?

Beynin normal faaliyetlerindeki bir aksama nedeni ile uyku halinden başlayarak (**bilinç bozukluğu**), hiçbir uyarıya cevap vermeme haline kadar giden (**bilinç kaybı**) bilincin kısmen veya tamamen kanbedilmesidir.

Bayılma (senkop): Kısa süreli yüzeysel ve geçici bilinç kaybıdır. Beyne giden kan akımının azalması sonucu oluşur.

Koma: Süreklilik taşıyan; uyanıklık halinden, çevre ile ilişkisinin bütünü ile kesilmesine, uyanıklara refleks düzeyinde bile yanıt verilmemesine kadar değişkenlik gösteren bilinç kaybı durumudur.

Bilinç kaybı nedenleri nelerdir?

Bayılma Nedenleri:

- Korku, aşırı heyecan,
- Sıcak, yorgunluk,
- Kapalı ortam, kirli hava,
- Aniden ayağa kalkma,
- Kan şekerinin düşmesi,
- Şiddetli enfeksiyonlar,

Koma nedenleri:

- Düşme veya şiddetli darbe
- Özellikle kafa travmaları,
- Zehirlenme,
- Aşırı alkol, uyuşturucu kullanımı,
- Şeker hastalığı,
- Karaciğer hastalığı,
- Havale gibi ateşli hastalıklar,

Bilinç bozukluğu belirtileri nelerdir?

Bayılma(senkop) belirtileri:

- Baş dönmesi,**
- Baygınlık,**
- Yere düşme,**
- Bacaklarda uyuşma,**
- Bilinçte bulanıklık,**
- Yüzde solgunluk,**
- Üşüme, terleme,**
- Hızlı ve zayıf nabız,**

Koma belirtileri:

- Yutkunma, öksürük vb. tepkilerin kaybolması,
- Sesli ve ağrılı dürtülere tepki yokluğu,
- İdrar ve gaita kaçırma,

Bilinç bozukluğu durumunda ilkyardım nasıl olmalıdır?

Kişi, başının döneceğini hissederse;

- Sirt üstü yatırılır veya başı öne eğik olacak şekilde oturtulur.**
- Ayakları 30 cm kaldırılır.**
- Sıkan giysiler gevşetilir.**
- Kendini iyi hissedinceye kadar dinlenmesi sağlanır.**

Eğer kişi bayıldıysa;

- Sırt üstü yatırılarak ayakları 30 cm kaldırılır.**
- Solunum yolu açıklığı kontrol edilir ve korunur.**
- Sıkan giysiler gevşetilir.**
- Kusma varsa yan pozisyonda tutulur.**
- Solunum kontrol edilir.**
- Etraftaki meraklılar uzaklaştırılır.**

Bilinç kapalı ise;

- Hasta / yaralının yaşam bulguları değerlendirilir.(AB)**
- Hasta / yaralıya koma pozisyonu verilir.**
- Yardım çağrılır. (112)**
- Sık sık solunum kontrol edilir.**
- Yardım gelinceye kadar yanında beklenir.**

Koma pozisyonu(yarı yüzükoyun-yan pozisyon) nasıl verilir?

- Sesli veya omzundan hafif sarsarak, uyarı verilerek bilinç kontrol edilir.
- Sıkın giysiler gevşetilir.
- Ağz içinde yabancı cisim olup olmadığı kontrol edilir.
- Bak, dinle, hisset yöntemi ile solunum kontrol edilir.
- Hasta / Yaralının döndürüleceği tarafa diz çökülür.**
- H/Y'nın karşı tarafta kalan kolu karnının üzerine konur,**
- Karşı taraftaki bacağı dik açı yapacak şekilde kıvrılır,**
- İlkyardımcıya yakın kolu baş hizasında omuzdan yukarı uzatılır,**
- Karşı taraf omuz ve kalçasından tutularak bir hamlede çevrilir,**
- Üstteki bacak kalça ve dizden bükülerek öne doğru destek yapılır,**
- Altteki bacak hafif dizden bükülerek arkaya destek yapılır,**
- Başı uzatılan kolun üzerine yan pozisyonda hafif öne eğik konulur,**
- Tıbbi yardım (112) gelinceye kadar bu pozisyonda tutulur,**
- 3-5 dakika ara İle solunum kontrol edilir,**

Havale nedir?

Vücutun adale yapısında kontrol edilemeyen kasılmalarıdır. Sinir sisteminin merkezindeki bir tahriş (irritasyon) yüzünden beyinde elektriksel boşalmalar sonucu oluşur.

Havale nedenleri nelerdir?

- Beyinde yaralanma,
- Beyinde enfeksiyon,
- Bazı hastalıklar,
- Yüksek ateş,

Nedenlerine göre havale çeşitleri nelerdir?

Ateş nedeniyle oluşan havaleler Epilepsi (sara)krizi,

Ateş nedeniyle oluşan havale nedir?

Herhangi bir hastalık sonucu vücut sıcaklığının 38° c üstüne çıkmasıyla oluşur. Genellikle 6 ay ve 6 yaş arasındaki çocuklarda rastlanır.

Ateş nedeniyle oluşan havalede ilkyardım nasıl olmalıdır?

- Öncelikle hasta ıslak havlu ya da çarşafa sarılır.
- Ateş bu yöntemle düşmüyorsa oda sıcaklığın da bir küvete sokulur.
- Tıbbi (**112**) yardım istenir.

Sara krizi(epilepsi) nedir?

Kronik bir hastalıktır. Doğum sırasında ya da daha sonra herhangi bir nedenle beyin zedelenmesi oluşan kişilerde gelişir. Her zaman tipik sara krizi karakterinde olmasa da bazı belirtilerle tanınır. Sara krizine davet eden bazı durumlar olabilir. Örneğin uzun süreli açlık, uykusuzluk, aşırı yorgunluk, kullanılan ilaçların doktor izni dışında kesilmesi ya da değiştirilmesi, hormonal değişiklikler sara krizinin ortaya çıkmasına neden olabilir. Bazı durumlarda sara krizi, madde bağımlılarının geçirdiği madde yoksunluk krizi ile karıştırılabilir.

Sara krizinin belirtileri nelerdir?

- Hastada sonradan oluşan ve ön haberci denilen; normalde olmayan koku alma, adale kasılması vb. ön belirtiler oluşur.
- Bazen hasta bağırır, şiddetli ve ani bir şekilde bilincini kaybederek yığılır.
- Yoğun ve genel adale kasılması görülür. 10-20 saniye kadar nefesi kesilir.
- Dokularda ve yüzde morarma gözlenir
- Ardından kısa genel adale kasılması, sesli nefes alma, aşırı tükürük salgılanması, altına kaçırma görülür.
- Hasta dilini ısırabilir, başını yere çarpıp yaralayabilir. Aşırı kontrolsüz hareketler gözlenir.
- Konuşma güçlüğü, Kafa karışıklığı,
- Sarsıntı ve şuur kaybı,

Sara krizinde ilkyardım nasıl olmalıdır?

- Olayla ilgili güvenlik önlemleri alınır. (örn: kişi yol ortasında kriz geçiriyorsa olay yerindeki trafik akışı kesilmelidir)
- Kriz kendi sürecini tamamlamaya bırakılır.
- Hasta bağlanmaya çalışılmamalıdır.
- Kilitlenmiş çene açılmamalıdır.
- Yabancı hiç bir madde kullanılmaz, koklatılmaz ya da ağızdan herhangi bir yiyecek içecek verilmez.
- Kendisini yaralamamasına dikkat edilir.
- Başın altına yumuşak bir materyal konup, başını çarpması engellenir.
- Yaralanabileceği şeyler etraftan kaldırılır.
- Sıkran giysiler gevşetilir.
- Kusma karşısında tetikte olunmalıdır.
- Düşme sonucu yaralanma varsa ilgilenilir.
- Tıbbi yardım istenir.(112)

Kan şekeri düşüklüğü nedir?

Herhangi bir nedenle vücutta glikoz eksildiği zaman ortaya çıkan belirtilerdir.

Kan şekeri düşüklüğü nedenleri nelerdir?

- Şeker hastalığı tedavisine bağlı,
- Uzun egzersizler,
- Uzun süre aç kalma,
- Barsak ameliyatı geçirenlerde yemek sonrası,

Kan şekeri aniden düştüğünde hangi belirtiler görülür?

- Korku, Terleme, Hızlı nabız,
- Titreme, Aniden acıkma,
- Yorgunluk, bulantı,

Kan şekeri düşüklüğü yavaş ve uzun sürede oluşursa şu belirtiler görülür?

- Baş ağrısı, Görme bozukluğu,
- Uyuşukluk, Zayıflık, Konuşma güçlüğü,
- Kafa karışıklığı, Sarsıntı ve şuur kaybı,

Kan şekeri düşmesinde ilkyardım nasıl olmalıdır?

- Hastanın AB' si değerlendirilir.
- Hastanın bilinci yerinde ve kusmuyorsa ağızdan şeker, şekerli içecekler verilir, fazla şekerin zararı olmaz. (Ayrıca Belirtiler fazla şekerden meydana gelmiş ise bile fazladan şeker verilmesi, hastanın düşük kan şekeri düzeyinde kalmasından daha az zararlı olacaktır. Çünkü düşük kan şekeri, beyinde ve diğer hayati organlarda kalıcı zararlara neden olabilir.)
- 15-20 dakikada belirtiler geçmiyorsa sağlık kuruluşuna gitmesi için yardım çağırılır.
- Hastanın bilinci yerinde değilse koma pozisyonu verilerek yardım çağırılır.(112)

Göğüste kuvvetli ağrı nedenleri vardır?

Göğüste kuvvetli ağrı nedenleri arasında en sık anjina pektoris ve miyokart enfarktüsüne rastlanır. Her ikisi de kalp kasının belli bir yerine gönderilen kanın azalması sonucu oluşur.

Göğüste kuvvetli ağrı belirtileri nelerdir?

Kalp spazmı(Anjina pektoris) belirtileri:

- Sıkıntı veya nefes darlığı,**
- Ağrı hissi: genellikle göğüs ortasından başlar kollara, boyuna, sırtı ve çeneye doğru ilerler,
- Sıklıkla fiziksel hareket, fiziksel zorlama, heyecan, üzüntü ya da fazla yemek yeme sonucu ortaya çıkar,
- Kısa sürelidir, ağrı yaklaşık 5-10 dakika sürer,
- Ağrı, istirahat ile durur, istirahat halinde iken görülmesi ciddi bir durumu gösterir,
- Nefes alıp vermekle ağrının şekli ve şiddeti değişmez.

Kalp krizi (Miyokart enfarktüsü) belirtileri:

- Hasta ciddi bir ölüm korkusu ve yoğun sıkıntı hisseder, terleme, mide bulantısı, kusma vs. görülür,
- Ağrı; göğüs ya da mide boşluğunun herhangi bir yerinde, sıklıkla kravat bölgesinde görülür. Omuzlara, boyuna, çeneye ve sol kola yayılır,
- Süre ve yoğunluk olarak kalp spazmı(Anjina pektoris) ağrısına benzemekle birlikte daha şiddetli ve uzun sürelidir,
- En çok hazımsızlık, gaz sancısı ve kas ağrısı şeklinde belirti verir ve bu nedenle bu tür rahatsızlıklarla karıştırılır(Bu tür gaz ya da kas ağrıları, aksi ispat edilinceye kadar kalp krizi olarak düşünülmemelidir),
- Nefes alıp vermekle ağrının şekli ve şiddeti değişmez.

Göğüste kuvvetli ağrı durumunda ilkyardım nasıl olmalıdır?

- Hastanın yaşam bulguları kontrol edilir.(**AB**)
- Hasta hemen dinlenmeye alınır, sakinleştirilir.
- Yarı oturur pozisyon verilir.
- Sakinleştirilir.
- Kullandığı ilaçları varsa almasına yardım edilir.
- Yardım istenerek (**112**) sağlık kuruluşuna gitmesi sağlanır.
- Yol boyunca yaşam bulguları izlenir.

